

Alþingi
Nefndasvið
Austurstræti 8 -10

150 Reykjavík

Reykjavík, 25. nóvember 2011

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á lögum um náttúruvernd, nr. 44/1999 með síðari breytingum, 225. mál.

Samtök atvinnulífsins leggjast gegn samþykkt frumvarpsins, sérstaklega 3. gr. þess, og telja að með samþykkt þess sé enn flækt stjórnslan í kringum allar leyfisveitingar til framkvæmda án þess að bæta nokkuð stöðu umhverfismála hér á landi. Samtökin telja að ákvæði frumvarpsins geti þrengt að möguleikum til nýtingar auðlinda lands og sjávar.

Hér fylgja athugasemdir við frumvarpið:

1. Í 3. gr. frumvarpsins kemur fram mjög aukið hlutverk Náttúrufræðistofnunar frá því sem nú er og ætlunin er að hún komi í stað Umhverfisstofnunar sem umsagnaraðili um framkvæmdaleyfi vegna 37. gr. laga um náttúruvernd. Þannig er ætlunin að stofnunin verði að hluta stjórnslustofnun í stað þess að vera rannsóknarstofnun og verði þannig enn einn eftirlitsaðilinn með framkvæmdum í landinu á vegum umhverfisráðuneytisins. Verði ákvæðið að lögum verður stofnunin að fylgjast með því hvar og hvenær verið er að veita framkvæmdaleyfi og fylgja eftir því að umsagnar hennar verði aflað. Verði frumvarpið að lögum riðlast verkaskipt milli stofnana og hætta er á að stjórnslan verði óskilvirkari, óskýrari og verr aðgengileg viðskipavinum hennar. Varað er við þessari þróun. Einnig er bent á að hagsmunir stofnunarinnar sjálfrar og starfsmanna hennar geta verið í húfi þegar veittar eru umsagnir án þess að þeir verði auðveldlega aðgreindir í umsögninni sjálfri t.d. þegar stofnunin krefst frekari rannsókna.
2. Bent er á að umhverfisyfirvöld hafa þegar veitt umsagnir vegna skipulagsáætlana og vegna allra framkvæmda sem falla undir lög um mat á umhverfisáhrifum. Svo virðist sem ætlunin sé að ekki verði unnt að heimila framkvæmdir sem falla undir staðfest aðalskipulag, deiliskipulag eða þar sem álit Skipulagsstofnunar á mati á umhverfisáhrifum liggur fyrir, nema með nýju umsagnarferli gagnvart Náttúrufræðistofnun skv. 3. gr. frumvarpsins. Þetta getur ekki staðist. Meginbreytingar á umhverfislöggjöfinni undanfarna áratugi hafa lotið að því að eins snemma í ferlinu og hægt er komi fram upplýsingar um umhverfisáhrif framkvæmda eða skipulags, sbr. t.d. lögum um mat á umhverfisáhrifum áætlana (nr. 105/2006). Þar að auki eru umhverfisyfirvöld þegar búin að veita umsagnir í mörgum tilvikum skv. 33. gr. laga um náttúruvernd. Því er þessu ákvæði eindregið mótmælt.

SAMTÖK ATVINNULÍFSINS

3. Í nágildandi 37. gr. laganna er undanþáguheimild vegna framkvæmda- eða byggingaleyfa þar sem fyrir liggur samþykkt aðalskipulag. Brottnám undanþáguheimildar skapar tvíverknað og gera má ráð fyrir talsverðri aukningu umsagnarbeiðna. Umsagnaraðilar telja eðlilegt að undanþáguheimildin verði áfram í lögunum og nái yfir framkvæmdir skv. staðfestu aðal- eða deiliskipulagi og þær sem falla undir lög um mat á umhverfisáhrifum.
4. Í 3. gr. er útvíkkuð skilgreining á jarðmyndunum og vistkerfi sem njóta sérstakrar verndar en að meginefni verður framvegis óheimilt að raska þessum myndunum nema „*brýna nauðsyn beri til*“. Í athugasemdum er fjallað um hvað þetta þýðir og segir þar að með orðalaginu „*er lögð áhersla á að einungis mjög ríkir hagsmunir geti réttlætt röskun og þá fyrst og fremst brýnir almannahagsmunir.*“ Þar sem skilgreiningar á jarðmyndunum er mjög víðtæk t.d. fossar og hverir og aðrar heitar uppsprettur, án nokkurra takmarkana, er ljóst að tillagan mun hafa víðtæk áhrif á skipulagsvald sveitarfélaga og eins á nýtingarmöguleika landeiganda á eignarlöndum. Nauðsynlegt er að mun ítarlegar og betur verði fjallað um afleiðingar þessarar tillögu áður en hún getur orðið að lögum. Ákvæðið er enda til þess fallið að stöðva eða tefja verulega allar framkvæmdir á lokastigi leyfisveitingaferils þegar staðfest skipulag liggur fyrir ásamt mati á umhverfisáhrifum þar sem þess er krafist.
5. Í umfjöllun um 3. gr. frumvarpsdraganna er það talið styðja við tillögur nefndarinnar að reynslan „*hefur sýnt að ekki hefur náðst sá árangur sem að var stefnt með 37. gr. Svo virðist sem greinin hafi ekki haft mikla þýðingu við útgáfu framkvæmdaleyfa og áhrif hennar á gerð skipulagsáætlana, ákvarðanir um matsskyldu framkvæmda og framkvæmd umhverfismats samkvæmt lögum um mat á umhverfisáhrifum hafa einnig verið takmörkuð. Ómarkvisst orðalag og skortur á leiðbeiningum um beitingu greinarinnar kann að hafa haft áhrif á það hversu veik sú vernd hefur reynst sem 37. gr. var ætlað að veita.*“ Engin dæmi eru nefnd um þetta enda óvíst hvort unnt er að leiða slík dæmi fram. Því er þvert á móti haldið fram af aðilum sem til þekkja að greinin hafi haft mikil áhrif og er í því sambandi bent á umsögn Samorku til rökstuðnings. Æskilegt væri að fá yfirlit yfir hvort og hvernig ákvæðinu hefur verið beitt í umsögnum fram til þessa. Í greinargerð nefndarinnar er skortur á leiðbeiningum nefndur til sögunnar um hvers vegna lagaákvæðið hafi ekki náð tilgangi sínum og er lagt til að ráðuneytið beiti sér fyrir gerð slíkra leiðbeininga til þess að ná þeim markmiðum sem að er stefnt, slíkt er enda í samræmi við meginreglur stjórnsluráttarins.
6. Verði niðurstaðan sú að breyta 37. gr. laga um náttúruvernd í þá veru sem lagt er til í frumvarpsdrögum er nauðsynlegt að skilgreina mun betur þau náttúruverðmæti sem um ræðir þannig að þau nái ekki til hvaða lækjarsprænu eða volgru sem er.
7. Í 7. gr er að finna tillögur um breytingar á öðrum lögum sem tengjast breytingum á 37. gr. laga um náttúruvernd. Ekki verður séð að neina nauðsyn beri til að breyta nýsettum skipulagslögum þar sem umhverfis- og náttúruverndarsjónarmiðum er gert hátt undir höfði og það er jafnframt undarlegt að setja í skipulagslög að sveitarstjórnir skuli fara eftir öðrum lögum.

Virðingarfyllst,